XI. SPRAWOZDANIE

ZWIĄZKU KATOLICKICH STOWARZYSZEŃ MŁODZIEŻY POLSKIEJ

ARCHIDJECEZJI KRAKOWSKIEJ

ZA ROK 1929.

KRAKÓW
NAKŁADEM ZWIĄZKU KATOL. STOWARZYSZEŃ MŁODZIEŻY POLSKIEJ
1930.

TREŚĆ.

Drukarnia „Powściągliwość i Praca" w Krakowie.

Uwagi wstępne.

Jedną ze spraw, które dzisiaj w życiu społecznem Polski wysuwają się na naczelne miejsca, stała się sprawa młodzieży pozaszkolnej, tj. tej, która po ukończeniu szkoły powszechnej przechodzi do pracy fizycznej, na roli, w przemyśle, rzemiośle, czy handlu.

Młodzieży tej, w wieku od lat 14 do 21, ma Polska ponad 3 miljony, gdy np. liczba młodzieży uczącej się w zakładach średnich i wyższych nie sięga 300 tysięcy. Uzupełnienie więc wykształcenia tych trzech miljonów, a przedewszystkiem umożliwienie tej młodzieży wyrobienia sobie należytego światopoglądu i podniesienie jej na pewien poziom kulturalny, staje się naprawdę jednem z najważniejszych zagadnień społecznych, katolickich i państwowych.

Nie można pominąć milczeniem tego, że ta ważna dziedzina pracy społecznej jest w Polsce w nienajlepszym stanie. Młodzież pracująca i jej wychowanie staje się terenem żerowania różnych partyj politycznych i prądów wrogich wpływom katolickim, a nawet bardzo często antypaństwowych, komunistycznych.

W takich okolicznościach bardzo wielkie znaczenie, tak dla wychowania katolickiego, jak i dla swej działalności państwowotwórczej, zyskuje organizacja Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej. Ruch ten opiera się zdecydowanie na zasadach katolickich i narodowych z wykluczeniem jakiejkolwiek działalności politytyczno-partyjnej. Celem jego jest zaspokoić na terenie katolickiej organizacji wszystkie potrzeby rozwojowe polskiej młodzieży. Stąd działalność S. M. P. rozwija się w różnych kierunkach. Obok wychowania i uświadomienia religijnego, wydatnie przedstawia się akcja oświatowa ogólna, obywatelska i zawodowa, jak również i działalność na polu wychowania fizycznego. Drogą samokształcenia się i samorządu młodzieży dążą S. M. P. do wychowania Polsce pokolenia ludzi o silnym charakterze, a zdecydowanych katolickich i narodowych zasadach.

Organizacja S. M. P. należy do najsilniejszych, a i najstarszych w Polsce, organizacyj młodzieży pozaszkolnej, obejmując dziś całą Rzeczpospolitą. Dzieli się organizacja na trzy stopnie, Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej działa na terenie gminy, parafji, czy dzielnicy miasta i jest najniższym stop-

niem organizacyjnym. Stowarzyszenia na terenie jednej djecezji łącząc się tworzą drugi stopień organizacji t. zw. djecezjalne Związki Młodzieży Polskiej. Związki dla ułatwienia pracy dzielą często swój teren na mniejsze okręgi, te jednak nie są jednostką organizacyjną. Wreszcie 28 Związków diecezjalnych w Polsce jest zrzeszonych w jednej ogólnopaństwowej centrali, pod nazwą Zjednoczenia Młodzieży Polskiej, z siedzibą w Poznaniu. Stowarzyszenia prowadzą pracę w osobnych i zupełnie od siebie niezależnych organizacjach młodzieży męskiej i żeńskiej. Na terenie Związków obecnie również stopniowo rozdziela się Stowarzyszenia męskie od żeńskich, tworząc dwie centrale djecezjalne. Natomiast Zjednoczenie M. P. skupia już wszystkie Związki M. P. Tak męskie, jak i żeńskie.

Sprawozdanie niniejsze obejmuje działalność Związku Katolickich Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej (męskiej) archidjecezji krakowskiej * i Stowarzyszeń do niego należących za rok 1929.

---

*) Nazwa różna od przyjętej dla organizacji djecezjalnych w całej Rzeczypospolitej, z powodu wcześniejszego powstania Związku i niezależnie od organizacji ogólnopolskiej i z powodu nieujednostajnionego dotychczas ustawodawstwa o Stowarzyszeniach.

I.

Sprawozdanie z działalności Związku.

Związek Katolickich Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej (męskiej) djecezji krakowskiej jest jednem z ogniw djecezjalnych, największej dziś w Polsce organizacji młodzieży pozaszkolnej, Zjednoczenia Młodzieży Polskiej. Początki Katolickich Stowarzyszeń Młodzieży w diecezji krakowskiej sięgają lat 1908—1910, **Związek jednak założony został w r. 1918** na diecezjalnym Zjeździe patronów, uzyskując aprobatę władzy kościelnej a zatwierdzenie statutu w Województwie. W dalszym rozwoju pracy nad młodzieżą Związek nawiązuje kontakt z takiemiż organizacjami diecezjalnemi w Tarnowie, Przemyślu i Lwowie, a w r. 1919 przedstawiciele Związku należą do założycieli Zjednoczenia Młodzieży Polskiej w Poznaniu, jako centrali ogólno-polskiej.

Terytorjalnie obejmuje Związek djecezję krakowską t. zn. 262 parafje, w tem 32 miast i miasteczek, a 953 gmin wiejskich. Z powiatów Związek obejmuje następujące: Biała, Chrzanów, Kraków-miasto, Kraków-powiat, Maków, Myślenice, Nowy Targ ze Spiżem i Orawą, Oświęcim, Wadowice, Wieliczka, Żywiec, oraz częściowo (po kilka gmin) Bochnia, Limanowa i Miechów.

Członków zwyczajnych, czyli Stowarzyszeń, należało do Związku dnia 31 grudnia 1929 r. **133**. Przyrost w roku sprawozdawczym wynosi 7 Stowarzyszeń. W samej rzeczy nowych Stowarzyszeń powstało 14 natomiast, 7 przestało pracować i rozwiązało się. Z pośród czynnych Stowarzyszeń nadesłały 123 sprawozdania z pracy za rok 1929. Brak sprawozdań z 10 Stowarzyszeń. Stowarzyszenia w dniu zamknięcia statystyki rozrzucone były po 112 parafjach, a 126 miejscowościach.

Liczba członków wspierających Związku zmniejszyła się w r. 1929 o 5 osób i wynosiła 58 płacących wkładki.

Władze Związku. Protektor Związku, Książę Arcybiskup Adam Stefan Sapieha interesował się bardzo sprawami Związku i często informował się o stanie pracy w Stowarzyszeniach.

VIII Zjazd Delegatów odbył się dnia 7 kwietnia 1929 r. w sali Sodalicji Marjańskiej Pań przy pl. Jabłonowskich. Zjazdowi przewodniczył prezes Związku, ks. Andrzej Paryś, uczestniczyło w nim 94 delegatów z 88 Stowarzyszeń, 12 patronów i wicepatronów, oraz 85 druhów gości. Zjazd oprócz

załatwienia dorocznych spraw Związku, uchwalił zmianę § 10 statutu Stowarzyszenia i § 16 statutu Związku.

Wydział Główny Związku składał się w r. 1929 z następujących osób:

1. Prezes: Ks. Andrzej Paryś, Liszki;
2. Wiceprezes: p. Henryk Molicki, Kraków;
3. Ks. Błotko Wiktor, patron i sekretarz okręg., Biała;
4. P. Barta Zygmunt, wicepatron S. M. P. Kraków-Sródm.
5. P. Fucik Franciszek, wicepatron, Żywiec;
6. Ks. Kotowiecki Piotr, sekretarz okręgowy, Wadowice;
7. Dh. Pisarski Antoni, prezes S. M. P. Gdów;
8. Ks. Sarna Bolesław, patron i sekretarz okręg. Oświęcim;
9. P. Sołtys Marjan, wicepatron, Kraków-Podgórze.

Wydział odbył w r. 1929 dwa posiedzenia: 4 lutego i 9 września, załatwiając bieżące sprawy Związku. W posiedzeniach uczestniczyli z głosem doradczym sekretarze okręgowi.

Zarząd Związku czyli tzw. **Sekretarjat jeneralny** spoczywał w rękach ks. Stanisława Pankiewicza. W czasie jego dwumiesięcznego urlopu (od 1. IX do 31. X.) dla odbycia kursu dla pracowników oświatowo-społecznych, urządzanego przez Min. W. R. i O. P., zastępczo prowadził sekretarjat ks. Józef Tomera.

Kierownikiem **biura sekretarjatu** był p. Andrzej Grochot. W referatach przysposobienia rolniczego i wychowania fizycznego pracowali specjalni instruktorzy. Kostjumernię Związku prowadziła od dn. 1 lutego p. Janina Grochotowa. Biuro sekretarjatu czynne jest codziennie od g. 10—13 i 15—19. Sekretarz jeneralny urzędował od g. 10—12 i od g. 17—19. Prowadząca kostjumernię pracowała codziennie od g. 15—19. Oprócz informacyj udzielanych osobiście się zgłaszającym, przyjęto 1681 listów, a wysłano ich 1393. Nie wlicza się tutaj listów masowych, jak np. różne odezwy. Przeciętnie wypadałoby, że każdy prezes, czy patron, otrzymał w roku 1929 około 8—10 listów z zachętą, czy wyjaśnieniem spraw organizacyjnych.

Stałym wyrazem łączności Związku ze Stowarzyszeniami był **okólnik „Młodzież Polska”**, który wyszedł w 6 zeszytach o łącznej liczbie stron 48, drukowanych w nakładzie 500 egzemplarzy. Okólnik otrzymywali bezpłatnie prezesi, patronowie, wicepatronowie, członkowie wspierający, władze państwowe i samorządowe. Oprócz programów pracy, wskazówek i rozporządzeń Związku, zawierał on i sprawozdanie z działalności.

Przy Sekretarjacie znajduje się **bibljoteka podręczna**, dzieł i broszur odnoszących się do pracy społecznej a w szczególności do kwestji organizacyj młodzieży. W r. 1929 powiększyła się ona o 50 numerów i liczyła 550 książek i broszur.

Składnica pomocy organizacyjnych, prowadzona już od szeregu lat przy Sekretarjacie, stale się rozwija. W roku 1929 wykazała ona obrotu 22,948·73 zł. i dała na cele organizacyjne 1.296·34 zł. czystego zysku. Również i Stowarzyszenia otrzymując w Składnicy kredyt lub nabywając towary po cenach niższych od rynkowych mogły wiele zaoszczędzić.

Niemniej wielką pomocą w pracy Stowarzyszeń była **kostjumernia związkowa i wypożyczalnia filmów**. Zostały one w r. 1929 powiększone wkładem około półtora tysiąca złotych. Jak duży panował ruch świadczy to, że przy małych stawkach za wypożyczanie dochód ich wynosił 1,222·20 złotych.

W działalności pozabiurowej Sekretarjatu główne zadania obejmowały: kształcenie elity młodzieży na przodowników w pracy, zakładanie stowarzyszeń i kontrolowanie ich pracy, podnoszenie na duchu i zyskiwanie dla idei organizacji szerokich mas młodzieży, wreszcie kształcenie pracowników w patronatach, oraz utrzymywanie łączności ze społeczeństwem i władzami.

Kursów organizacyjnych, mających dostarczyć Stowarzyszeniom uświadomionych i wyrobionych prezesów i członków wydziału przeprowadził Sekretarjat w r. 1929 sześć. Trzydniowe kursy dla okręgów: Maków, Biała, Kalwarja, Oświęcim i Chrzanów, jednodniowy dla okręgu Nowy Targ. Ogółem na tych kursach przeszkolono **176** druhów. Dalszym ciągiem pracy nad elitą członków w organizacji są **odprawy okręgowe dla Wydziałowych**, których przeprowadzili sekretarz jeneralny i instruktor p. E. Krymski łącznie **15**. **Wizytacyj Stowarzyszeń** odbyło się **26**. Związek wysyłał swego przedstawiciela na **zebrania założycielskie trzech** Stowarzyszeń.

Dla podniesienia ducha młodzieży i popularyzacji ideji organizacji przeprowadził Sekretarjat **zloty okręgowe: d. 9. VI. w Krakowie** dla okręgów: Kraków-powiat, Kraków-miasto i Liszki; **tegoż dnia w Żywcu** dla okręgów: Żywiec, Biała i Oświęcim; **16. VI. w Gdowie** dla okręgów: Myślenice, Wieliczka; **23. VI, w Wadowicach** dla okręgów: Wadowice, Kalwarja i częściowo Maków; **30, VI, w Nowym Targu** dla okręgów: Nowy Targ, Mszana i częściowo Maków. Nie odbył się zlot w okręgu chrzanowskim. Przebieg wszystkich zlotów był podniosły, przy bardzo licznym udziale druhów i gości ze społeczeństwa, a pod protektoratem władz kościelnych i państwowych.

Do działalności pozabiurowej Sekretarjatu zaliczyć należy wykłady sekretarza jeneralnego dla słuchaczy V roku św. teologji o charakterze praktycznych uwag o pracy w S.M.P., oraz liczne konferencje w Państwowym Urzędzie W. F. i P. W. w Warszawie, w Okręgowym Urzędzie W. F. i P. W. w Krakowie, w Urzędzie Wojewódzkim, w Kuratorjum, w Starostwach z Duchowieństwem i Nauczycielstwem.

Z pośród organizacyj społecznych Związek pozostawał w stosunkach z T. S. L., Sokołem, Centralą Abstynencką Kół Młodzieży, z Patronatem Spółdzielni Rolniczych, z Komitetami W. F. i P. W. oraz z Komitetami Przysposobienia Rolniczego.

Obok prac organizacyjnych wyżej omówionych Sekretarjat Związku rozwinął silną, zakreśloną mu statutem działalność ideową w różnych kierunkach.

W dziale religijno-wychowawczym zanotować należy przedewszystkiem trzecią już serję rekolekcyj zamkniętych, które odbyły się w Trzebini u OO. Salwatorjanów w czasie 6—8 grudnia z udziałem 51 druhów. Myśl kwartalnej wspólnej Komunji św. zamieniła się już w uchwałę Zjazdu Delegatów w obowiązującą zasadę.

Równocześnie na odprawach i wizytacjach stale omawiano sposób wprowadzania w życie regulaminu dla członków, będącego pewnego rodzaju syntezą metody wychowawczej S. M. P. Regulamin ten ogłoszony przez Związek jeszcze w r. 1928 wymaga powolnego ale wytrwałego wprowadzania go w życie.

Dział oświaty ogólnej pozostawał równie jak i dział religijno-wychowawczy pod kierownictwem sekretarza jeneralnego. Stale podkreślano, że w pracy Stowarzyszenia praca oświatowa, obok wychowawczej musi stać na pierwszem miejscu. Z inicjatywy Sekretarjatu zorganizowano pierwszy na terenie Związku 4-miesięczny, zimowy kurs dokształcający w Kobiernicach. Sprowadzono z działu kształcenia systematycznego szereg książek dla bibljoteki podręcznej sekretarjatu i zakupiono za kwotę 650 zł. nowych książek dla bibljotek ruchomych.

Dział oświaty zawodowej rolniczej uzyskał w r. 1929 osobnego fachowego kierownika. Początkowo przez 1 miesiąc prowadził go p. Wacław Michalski a z dniem 20 kwietnia objęła kierownictwo p. inż. Ludwika Majewska, kierując równocześnie tym działem i w Związku Stowarzyszeń żeńskich. W powiecie wadowickim pracował nadto pomocniczo od 1 kwietnia do 31 listopada p. inż. Piotr Sajdak, ze względu na bardzo silny wśród tamtejszych Stowarzyszeń wzrost pracy. Przeprowadzono konkurs Zjednoczenia Mł. Pol. uprawy kukurydzy „Wczesna Bydgoska“, w którym Związek zyskał 5 miejsce i dyplom pochwalny. Jako związkowo-okręgowy przeprowadzono konkurs uprawy buraków pastewnych w znacznie szerszym zakresie niż w r. 1928. W porównaniu do innych organizacyj zajął Związek krakowski i tarnowski w p. r. pierwsze miejsce w Województwie Krakowskiem. Na rok 1930 ogłoszono i przygotowano oprócz wyżej wymienionych konkursy uprawy ziemniaków i hodowli królików.

Wydziałem Wychowania fizycznego kierował do dn. 1 lipca zastępczo p. Zygmunt Figuła. Z dniem 1 lipca, po ukończeniu służby wojskowej, objął w Związku obowiązki komendanta i instruktora w. f. p. Edward Krymski prof. w. f. W ciągu roku urządzono 5 kursów instruktorskich dla naczelników sportowych Stowarzyszeń i dwutygodniowy obóz w Hermanicach wspólnie ze Związkiem tarnowskim. Obóz prowadziła III Grupa Obozów W. F. a ze strony Związku p. E. Krymski. Ukończyło obóz 27 naczelników sportowych, a Związek uzyskał pełne uznanie ze strony Okręg. Urzędu W. F. i P. W. w Krakowie. Na kursach przeszkolono 76 naczelników sportowych, obóz instruktorski Zjednoczenia ukończyło 6 druhów. Z okazji zlotów okręgowych przeprowadzono 5 zawodów okręgowych o mistrzostwo okręgów w lekkiej atletyce (zawody drużynowe) w siatkówce i koszykówce. Zawody o mistrzostwo Związku odbyły się w Krakowie 15 września. W lekkiej atletyce mistrzostwo Związku zdobyło S. M. P. Kraków-Śródmieście, w siatkówce i koszykówce S M. P. Kraków-Modrzejówka. Zasadą w pracach w. f. jest dla Związku dążenie do popularyzacji w. f. a nie do rekordowych wyników. W tym duchu działały też i regulaminy zawodów i szły prace instruktora.

* * *

Działalność Związku we wszystkich kierunkach w roku 1929 silnie się rozwijała, jakkolwiek warunki pracy, zwłaszcza pod koniec roku, stały się znacznie gorsze. Pewien zastój spowodował dwumiesięczny urlop sekretarza generalnego we wrześniu i październiku. W dziale w. f. wiele trudności sprawiło Związkowi cofnięcie od dn. 1 września subwencji na instruktora w. f. przez państwowy Urząd W. F. i P. W. w Warszawie. Mimo to praca nie ustała, owszem wzmocniła się nie extenzywnie wprawdzie, ale intenzywnie.

II.
Praca w okręgach.

Okręgi, jakkolwiek nie stanowią jednostki samodzielnej organizacyjnie, a tylko są raczej ekspozyturami Sekretarjatu Związku, rozwijają się jednak coraz silniej, bo mają duże uzasadnienie w życiu organizacyjnem. W roku sprawozdawczym ich pogłębieniem i do pewnego stopnia propagandą na ich rzecz, były zloty okręgowe. Zbliżyły one do siebie ogół druhów w okręgach i zacieśniły węzły wspólnej pracy.

Statystyka okręgów.

(Cyfry w nawiasie oznaczają stowarzyszenia, które nie nadesłały sprawozdań)

L. p.	Nazwa okręgu	Odbyto odpraw	Ilość stowarz.	Liczba członków:	Sekretarz okręgowy:
1	Biała	1 3 dn. kurs	9 (1)	420	X. Wiktor Błotko, Biała
2	Chrzanów . .	1 3 dn. kurs	11 (2)	329	X. M. Luzar, Trzebinia
3	Kalwarja . .	1 3 dn. kurs	12 (1)	314	X. J. Sidełko, Kalw. Z.
4	Kraków-Miasto	1	8 (1)	268	X. J. Tomera, pl. Marjacki 2.
5	Kraków-Powiat	0	7	147	brak
6	Liszki . . .	2	9 (1)	210	X. Andrzej Paryś, Liszki
7	Maków . . .	1 3 dn. kurs	12	202	X. Stan. Wilk, Sucha
8	Mszana . . .	2	5	145	X. Fr. Baradziej, Niedźwiedź
9	Myślenice . .	2	2 (1)	39	X. W. Kowalik, Myślenice
10	Oświęcim . .	3 dniowy kurs	2 (1)	90	X. Bol. Sarna, Oświęcim
11	Podhalański .	1 dniowy kurs	16	593	X. Stan. Słonka, Poronin
12	Wadowice . .	1	11 (1)	370	brak
13	Wieliczka . .	2	10	222	X. J. Wróbel, Wieliczka
14	Żywiec . . .	1	9	343	X. M. Trzop, Żywiec

Powyższa tabela daje obraz stanu poszczególnych okręgów. Przeprowadzono dużą liczbę kursów organizacyjnych. Natomiast zmniejszyła się liczba odpraw z powodu jesiennego urlopu sekretarza jen.

W roku 1929 zanotować należy jeszcze pierwsze próby ustanowienia instruktorów okręgowych. W okręgu makowskim pracował od 1 lutego do 30 czerwca jako instruktor p. Teofil Kowalczyk. Natomiast w okręgu bialskim, w tym samym czasie, objął obowiązki instruktora okręgowego dh. Mieczysław Rajda b. przezes S. M. P. Biała, i pozostaje na tem stanowisku dotychczas. Obydwaj instruktorzy wizytowali po 2 razy wszystkie stowarzyszenia w swoich okręgach. Inne okręgi odczuwają równie silnie potrzebę instruktorów okręgowych, tylko brak środków finansowych nie pozwala na wprowadzenie tego w życie. Narazie praca opierać się musi na sekretarzach okręgowych, którzy podejmują ją bezinteresownie.

III.

Sprawozdanie z działalności Stowarzyszeń.

Stowarzyszenia są właściwym terenem, na którym dopiero dokonuje się praca społeczna wśród młodzieży pozaszkolnej. W nich skupia się ta młodzież i w nich powinna otrzymać to, czego potrzebuje dla swego rozwoju duchowego. Stowarzyszenia obowiązane są przesyłać corocznie do Związku sprawozdanie swej działalności. Za rok 1929 przysłały w terminie swe sprawozdania 123 Stowarzyszenia. Nie otrzymał Związek sprawozdań od 10 Stowarzyszeń. W stosunku do roku poprzedniego zaznaczyło się pewne osłabienie obowiązkowości, gdyż w r. 1928 na 123 nadesłane sprawozdania brakowało tylko trzy. Powyższe zestawienie dorobku za rok 1929 uwzględnia tylko te 123 Stowarzyszenia, których sprawozdania Związek otrzymał.

Statystyka członków. W r. 1929 Stowarzyszenia wykazują obniżanie się w działalności extenzywnej, a co zatem idzie, spadek liczby członków. Spadek ten przy tej samej ilości Stowarzyszeń wykazuje ubytek 353 członków tj. o 9%. Liczba członków w r. 1928 wynosiła 3.906, a w r. 1929 spadła na 3.553. Przeciętnie na jedno Stowarzyszenie przypada 29 członków. Pod względem wieku statystyka wykazuje 1810 członków poniżej lat 18, a 1743 powyżej. W porównaniu z r. 1928 ubyło 321 członków poniżej lat 18, a tylko 32 starszych. Zestawienie to wykazuje, jak zawsze w organizacjach młodzieży, płynność młodych. W zestawieniu zawodów członków było 1735 rolników (49% a w r. 1928 — 52%) pracujących w przemyśle 557, w rzemiośle 834. w handlu 71, w biurach 47, bez pracy 162 i uczniów 178. Członków **senjorów** liczyły Stowarzyszenia **67**, a **członków wspierających 199**.

Patronaty, oparte o duchowieństwo, składały się z **253 osób**. W tej liczcie obok duchowieństwa, najliczniej, bo przez 99 osób było reprezentowane nauczycielstwo. Patronaty posiedzeń zanotowały 141. Naturalnie posiedzenia odbywały się tylko tam, gdzie patronat składał się z kilku osób.

Działalność organizacyjna. Statystyka członków wykazała ograniczenie działalności ekstenzywnej, tzn. dążącej do powiększenia liczebnego Stowarzyszeń. Natomiast wzmogła się w Stowarzyszeniach działalność intenzywna tzn. dążąca do pogłębienia pracy. Wzrosła więc o 112 **liczba zebrań** ogólnych dochodząc do **1.629** z udziałem przeciętnie 72% zapisanych

członków. **Posiedzeń wydziału** odbyło się 1.019 tzn. o 58 więcej niż w r. 1928. Ze 123 sprawozdań rocznych 98 napisanych zostało przez młodzież, a tylko 25 przez członków patronatu. Sztandary poświęcono cztery — ogólna więc liczba wzrosła do 40. Odznaki organizacyjne posiadało 1.713 członków, czapki 1.220, mundurki 337.

Bardzo znacznie, bo przeszło 100% wzrosło czytelnictwo pism organizacyjnych. **Przyjaciela Młodzieży** abonowano **1.908** egzemplarzy, **Kierownika Stowarzyszeń 119 egz.** Osiągniętą więc została oznaczona norma abonowania jednego egzemplarza pisma Przyjaciel Młodzieży na dwóch członków i jednego egzemplarza Kierownika Stow. na Stowarzyszenie.

Wychowanie religijne i moralne wykazuje również znaczne pogłębienie. Wzrosła liczba **rekolekcyj** do **57**, a **wspólnych Komunji św. do 207**. Wszystkie Stowarzyszenia urządziły u siebie Swięto Młodzieży, a większość i uroczyste akademje papieskie. Na regulaminie dla przyjmowania członków powoli wyrasta pewna metoda wychowawcza. Kółek religijnych istniało 7 eucharystycznych, dwa marjalogiczne, 1 misyjne. Abstynenckie trzy kółka liczyły 37 członków.

Działalność oświatowa i kulturalna przedstawiała się następująco:

Urządzono:	Wykładów	Obchodów i teatrów	Bibljotek	Książek	Deklamac.	Urozmaic.
W r. 1928	1.050	535	68	9.249	735	340
W r. 1929	1,466	595	72	10.012	813	378

Zestawienie wykazuje, wielki wzrost pracy oświatowej w r. 1929. Dodać trzeba, że w r. 1928 sami druhowie wygłosili 255 wykładów a w r. 1929 już 379. W r. 1928 podano liczbę wypożyczeń książek na 10.907, a w r. 1929 na 11.563. Liczby te odnośnie do czytelnictwa są znacznie niższe od rzeczywistości, gdyż statystyka w tym kierunku jest trudna do przeprowadzenia. Kółek oświatowych istniało 8, śpiewackich 23, a muzycznych 16. Dnia 1 grudnia 1929 rozpoczął się w S. M. P. w Kobiernicach pierwszy na terenie Związku zimowy kurs dokształcający. Stowarzyszenia korzystały pilnie z 13 lotnych bibljotek w Związku. Jedenaście Stowarzyszeń posiadało własne aparaty kinowe pokojowe (Pathé-Baby), a sześć miało lampowe odbiorniki radjowe.

Największy rozrost w pracy Stowarzyszeń wykazała **akcja oświaty rolniczej** tzw. przysposobienie rolnicze, oparte na metodzie konkursów rolniczych.

Związek zaangażował do tej pracy dwie siły instruktorskie. Przeprowadzono konkurs uprawy kukurydzy „Wcze-

snej Bydgoskiej“ w 33 zespołach z 223 uczestnikami i konkurs uprawy buraków pastewnych w 13 zespołach z 79 uczestnikami. Konkursy ukończyło 70% uczestników. Urządzono z tej okazji 19 wystaw i pokazów lokalnych, a nadto wzięły Stowarzyszenia udział w 3 wystawach powiatowych, uzyskując pierwsze miejsca. W związku z konkursami odbyło się też 10 kursów rolniczych lokalnych.

Specjalny dział pracy Stowarzyszeń stanowi też **wychowanie fizyczne**. Wytyczną pracy stanowiło dążenie do spopularyzowania wychowania fizycznego i dlatego pomijając rekordy wprowadzano ćwiczenia cielesne dla wszystkich członków przy sposobności zebrań ogólnych. Wyniki osiągnięte przedstawia poniższa tabela.

Było w Stowarzyszeniach:

Oddziałów W. F.	Ćwiczących	Oddziałów P. W.	Ćwiczących	Zawodów sportowych	Wycieczek
47	1.069	45	710	190	166

Do wzmożenia prac w. f. a w szczególności do propagandy lekkiej atletyki i gier przyczyniły się znacznie zawody okręgowe i związkowe. Wśród młodzieży wiejskiej, praca idzie powoli naprzód i zwycięża duże trudności.

Wychowaniu fizycznemu, a zwłaszcza sprawom hygieny poświęcono też wiele odczytów i wykładów. Nie małe znaczenie miało badanie lekarskie z okazji kursów, czy zawodów w. f., jeżeli weźmie się pod uwagę, że duża liczba badanych po raz pierwszy w życiu spotykała się z lekarzem. Toteż i ten dział pracy rozwija się celowo w Stowarzyszeniach.

W tych czterech działach zamyka się programowa działalność Stowarzyszeń. W przyszłości powstać musi dział oświaty zawodowej dla młodzieży robotniczej i rzemieślniczej.

VI.

Uwagi końcowe.

Sprawozdanie powyższe zestawiło wyniki i pracę Związku i Stowarzyszeń, do niego należących, dokonaną w r. 1929. Ocenę wartości tej pracy i jej znaczenia dla społeczeństwa zostawiamy tym, którzy sprawozdanie niniejsze dostaną do rąk.

Zwrócić jednak chcemy uwagę na to, że praca ta ma również i wiele trudności, które musi zwyciężać.

Sama młodzież, bardzo chętnie i gromadnie garnąca się do Stowarzyszeń, musi być ofiarną i wiele przeszkód pokonywać. Musi zapalić serce swe pragnieniem podniesienia się duchowego, musi przygotować się na walkę z otoczeniem, które z niej nieraz szydzi, na walkę ze swemi własnemi namiętnościami, które utrudniają pracę nad charakterem. A jednak tysiące młodych staje w szeregach, do służby Bogu i Ojczyźnie, a do starszego społeczeństwa zwraca się o pomoc w swych poczynaniach. Są szeregi cichych przyjaciół młodego pokolenia, którzy pracą spokojną i ukrytą, na zebraniach tygodniowych, czy miesięcznych, w zapadłych wioskach, czy na przedmieściach, zbudowali dzieło zestawione w niniejszym sprawozdaniu. Im cześć, uznanie i podziękę składamy imieniem młodzieży i Związku. Naogół, rośnie nawet w katolickiem społeczeństwie zrozumienie dla potrzeb młodzieży. Dziś jednak jeszcze za słaba ta pomoc, której młodzież tak się domaga. Te szeregi pracowników powinny się koniecznie potroić! To właśnie wołanie, o nowe ich zastępy, ślemy do społeczeństwa z niniejszem zestawieniem rocznego dorobku.

Zarząd Związku:

Ks. Stanisław Pankiewicz
sekretarz jeneralny.

Ks. Andrzej Paryś
prezes.

V.

Sprawozdanie kasowe.

1. Bilans Brutto per 31. XII. 1929.

	Obroty		Salda	
	Winien	Ma	Winien	Ma
Rk Kapitału	—	7,000·—	—	7·000·—
Rk Kasy	34,366·07	32,151·23	2,214·84	—
Rk Banków	18,484·05	18,192·87	291·18	—
Rk Kontokorentu	34,220·09	29,572·77	4,647·32	—
Rk Działu handlowego . . .	21,652·39	17,002·40	4,649·99	—
Rk Organizacji	3,317·44	12,620·86	—	9,303·42
Rk Administracji	4,608·92	178·50	4,430·42	—
Rk Imprez i subwencyj . .	23·40	5.688·50	—	5·665·10
Rk Kostjumerni	1,711·45	1,220·20	489·25	—
Rk Wyd. „Młodzież Polska“	1,048·97	793·70	255·27	—
Rk Wydziału oświaty . . .	1,121·87	187·50	934·37	—
Rk Wydz. wychow. fizycz. .	9,587·18	7,535·80	2,051·38	—
Rk Wydz. przysposob. roln.	2,925·25	1,886·24	1,039·01	—
Rk Ruchomości	831·50	45·—	786·50	—
Rk Nieruchomości	178·99	—	178·99	—
	134,077·57	134,077·57	21,968·52	21,968·52

2. Rachunek strat i zysków per 31. XII. 1929.

Straty		Zyski	
Rk Administracji . .	4,430·42	Rk Składnicy . . .	1,296·34
Rk Kostjumerni 20% am.	306·20	Rk Organizacji . . .	9,303·42
Rk Wyd. Młodz. Polska	255·27	Rk Subwencji . . .	5,665·10
Rk Bibljoteki 10% am.	105·80	Rk Kostjumerni . . .	1,041·75
Rk Wydz. wychow. fiz.	2,051·38		
Rk Wydz. przysp. roln.	981·21		
Rk Ruchom. 20% am.	261·37		
Rk Nieruchomości . .	44·76		
Nadwyżka ogólna . .	8,870·20		
	17,306·61		17,306·61

3. Bilans zamknięcia per 31. XII. 1929.

Aktywa		Pasywa	
Kasa	2,214·84	Kapitał	7,000·—
Banki	291·18	Wierzyciele	1,980·09
Dłużnicy	6,627·41	Nadwyżka ogólna . .	8,870·20
Dział handlowy . . .	5,946·33		
Kostjumernia	1,224·80		
Oświata i bibljoteki .	828·57		
Przysposobienie roln. .	57·80		
Ruchomości	525·13		
Nieruchomości . . .	134·23		
	17,850·29		17,850·29

Zamknięcie rachunków zatwierdza

KOMISJA REWIZYJNA:

Dr. Antoni Mazanek. *Zygmunt Siwiec.* *Marjan Sołtys.*

4. Budżet na rok 1930.

Dochody

Wkładki członków (składka organizacyjna)	1,200·—
Składki ze Święta Młodzieży	4,200·—
Subwencja	4,896·—
Dochód z działu handlowego	1,200·—
Dochód z wypożyczalni kostjumów i filmów	2,404·—
Procenta	50·—
	13,950·—

Rozchody

Koszta administracyjne:		
a) pensje i świadczenia soc.	3,474·40	
b) portorja	300·—	
c) przybory kancelaryjne	360·—	
d) opał	165·60	4,300·—
Organizacja i propaganda:		
a) kursy, odprawy, Zjazd Delegatów, rekolekcje	2,610·—	
b) Zloty okręgowe	700·—	
c) subwencje dla Sekretarjatów Okręgowych	1,200·—	
d) wydawnictwo okólnika i sprawozd. rocznego	700·—	5,210·—
Wydatki wydziału wychowania fizycznego		1,800·—
Wydatki wydziału przysposobienia rolniczego		1,200·—
Wydatki wydziału oświatowego		400·—
Różne		1,040·—
		13,950·—

Wykaz Stowarzyszeń związkowych z dnia 31. XII. 1929.

L. p.	Siedziba Stowarzyszenia:	Rok założenia	Liczba członków	Okręg:	Dekanat:	Powiat:
1	Andrychów	1916	41	Wadowice	Wadowice	Wadowice
2	Biała k. Bielska I	1911	82	Biała	Biała	Biała
3	Biała k. Bielska II	1928	46	Biała	Biała	Biała
4	Biała k. Bielska III	1928	45	Biała	Biała	Biała
5	Białka Tatrzańska	1924	76	Podhalański	Spiski	Nowy Targ
6	Bieńczyce	1924	36	Kraków-powiat	Mogiła	Kraków
7	Błądzonka	1929	17	Maków	Sucha	Maków
8	Bolechowice	1926	22	Kraków-powiat	Bolechowice	Kraków
9	Brody	1928	10	Kalwarja	Skawina	Wadowice
10	Bronowice Małe	1928	15	Kraków-Miasto	Kraków	Kraków
11	Brzezie	1928	11	Wieliczka	Niepołomice	Wieliczka
12	Bujaków	1929	33	Biała	Biała	Biała
13	Chocznia	1925	42	Wadowice	Wadowice	Wadowice
14	Cholerzyn	1928	17	Liszki	Czernichów	Kraków
15	Chrzanów	1928	37	Chrzanów	Nowa Góra	Chrzanów
16	Cięcina	1917	24	Żywiec	Żywiec	Żywiec
17	Ciężkowice	1923	51	Chrzanów	Nowa Góra	Chrzanów
18	Czarny Dunajec	1923	32	Podhalański	Orawski	Nowy Targ
19	Czernichów	1925	50	Liszki	Czernichów	Kraków
20	Długoszyn	1928	44	Chrzanów	Nowa Góra	Chrzanów
21	Frydrychowice	1917	32	Wadowice	Wadowice	Wadowice
22	Gdów	1923	38	Wieliczka	Niepołomice	Wieliczka
23	Gilowice	1917	22	Żywiec	Żywiec	Żywiec

L. p.	Siedziba Stowarzyszenia:	Rok założenia	Liczba członków	Okręg:	Dekanat:	Powiat:
24	Gromiec	1928	9	Chrzanów	Nowa Góra	Chrzanów
25	Inwałd	1925	30	Wadowice	Wadowice	Wadowice
26	Jaszczurowa	1927	14	Maków	Sucha	„
27	Jaworzno	1927	29	Chrzanów	Nowa Góra	Chrzanów
28	Jeleń	1928	20	„	„	„
29	Jeleśnia	1929	45	Żywiec	Żywiec	Żywiec
30	Jeziorzany	1927	5	Liszki	Czernichów	Kraków
31	Kalwarja	1919	26	Kalwarja	Skawina	Wadowice
32	Kaniów	1928	25	Biała	Biała	Biała
33	Kaszów	1921	22	Liszki	Czernichów	Kraków
34	Klecza	1926	49	Wadowice	Wadowice	Wadowice
35	Kłaj	1926	15	Wieliczka	Niepołomice	Bochnia
36	Kobiernice	1923	39	Biała	Oświęcim	Biała
37	Kobylany	1928	22	Kraków-Powiat	Bolechowice	Kraków
38	Komorowice	1917	93	Biała	Biała	Biała
39	Kościelec Śląski	1928	33	Chrzanów	Nowa Góra	Chrzanów
40	Kozy . . . . , . . .	1920	30	Biała	Biała	Biała
41	Kraków-Dębniki	1928	47	Kraków	Kraków	Kraków
42	Kraków-Grzegórzki	1929	49	„	„	„
43	Kraków-Modrzejówka	1918	50	„	„	„
44	Kraków-Podgórze	1919	14	„	„	„
45	Kraków-Śródmieście	1924	20	„	„	„
46	Krzęcin	1927	19	Kalwarja	Skawina	„
47	Krzyszkowice	1924	10	Myślenice	Myślenice	Myślenice
48	Krzywaczka	1925	15	„	Myślenice	„

49	Lachowice	1928	34	Mszana	Sucha	Maków
50	Lanckorona	1923	26	Kraków-powiat	Skawina	Wadowice
51	Leńcze Górne	1926	18	Wieliczka	„	„
52	Lubień k. Myślenic	1919	32	Podhalański	Mszana	Myślenice
53	Luborzyca	1919	12	Żywiec	Mogiła	Miechów
54	Łapanów	1926	10	Maków	Niepołomice	Bochnia
55	Łapsze Niżne	1928	36	Podhalański	Spiski	Nowy Targ
56	Łodygowice	1926	23	Kalwarja	Żywiec	Żywiec
57	Maków	1924	20	Żywiec	Maków	Maków
58	Maniowy	1928	42	Liszki	Spiski	Nowy Targ
59	Marcyporęba	1929	20	„	Skawina	Wadowice
60	Milówka	1917	21	Maków	Żywiec	Żywiec
61	Mników	1925	25	Mszana	Czernichów	Kraków
62	Morawica	1929	25	„	„	„
63	Mucharz	1924	15	Wieliczka	Sucha	Wadowice
64	Mszana Dolna.	1929	20	Chrzanów	Mszana	Limanowa
65	Niedźwiedź.	1920	39	Liszki	„	„
66	Niegowić	1917	33	Podhalański	Niepołomice	Bochnia
67	Nowa Góra	1928	20	„	Nowa Góra	Chrzanów
68	Nowa Wieś Szlachecka . . .	1922	12	Mszana	Czernichów	Kraków
69	Nowy Targ	1928	68	Maków	Nowy Targ	Nowy Targ
70	Olcza	1916	20	Oświęcim	„	„
71	Olczówka	1927	24	Żywiec	Mszana	Limanowa
72	Osielec	1918	10	Podhale	Maków	Maków
73	Oświęcim	1928	67	Kraków-Miasto	Oświęcim	Oświęcim
74	Pewel Mała	1929	20	Maków	Żywiec	Żywiec
75	Poronin	1926	56	Kalwarja	Nowy Targ	Nowy Targ
76	Prądnik Czerwony	1923	131	„	Kraków	Kraków-powiat

L. p.	Siedziba Stowarzyszenia:	Rok założenia	Liczba członków	Okręg:	Dekanat:	Powiat:
77	Przytkowice	1926	17	Kalwarja	Skawina	Wadowice
78	Raba Wyżna	1924	18	Podhale	Nowy Targ	Nowy Targ
79	Rabka	1927	30	Mszana	Maków	Maków
80	Rączna	1917	20	Liszki	Czernichów	Kraków
81	Radziechowy	1916	25	Żywiec	Żywiec	Żywiec
82	Rawałowice	1929	21	Kraków-Powiat	Mogiła	Miechów
83	Ruszcza	1928	20	„	Mogiła	Kraków
84	Rychwałd	1922	23	Żywiec	Żywiec	Żywiec
85	Ryczów	1927	23	Oświęcim	Zator	Oświęcim
86	Sanka	1929	15	Liszki	Czernichów	Chrzanów
87	Sieniawa	1927	18	Podhale	Nowy Targ	Nowy Targ
88	Skawina	1928	48	Kalwarja	Skawina	Kraków
89	Sleszowice	1927	20	Maków	Sucha	Wadowice
90	Spytkowice k. Chabówki	1926	15	Podhale	Maków	Maków
91	Spytkowice k. Zabora	1922	28	Wadowice	Zator	Oświęcim
92	Stare Bystre	1927	22	Podhale	Orawa	Nowy Targ
93	Stronie	1923	25	Kalwarja	Sucha	Wadowice
94	Stryszawa	1925	25	Maków	„	Maków
95	Stryszów	1924	25	Kalwarja	„	Wadowice
96	Sucha	1923	19	Maków	„	Maków
97	Swiątniki Górne	1927	44	Wieliczka	Wieliczka	Kraków
98	Szaflary	1928	20	Podhale	Nowy Targ	Nowy Targ
99	Szczakowa (wieś)	1925	39	Chrzanów	Nowa Góra	Chrzanów
100	Targanice	1924	18	Wadowice	Wadowice	Wadowice
101	Tarnawa Dolna	1924	12	Maków	Sucha	Wadowice

102	Tenczynek	1917	22	Chrzanów	Czernichów	Chrzanów
103	Trybsz	1928	16	Podhalański	Spiski	Nowy Targ
104	Trzebinia	1917	16	Chrzanów	Nowa Góra	Chrzanów
105	Wadowice Miasto	1914	18	Wadowice	Wadowice	Wadowice
106	„ Parafja	1929	40	„	„	„
107	Wieliczka	1925	17	Wieliczka	Wieliczka	Wieliczka
108	Wieniec	1926	20	Wadowice	„	„
109	Wieprz	1929	21	Wieliczka	Wadowice	Wadowice
110	Wilkowice	1923	28	Biała	Biała	Biała
111	Wiśniowa k. Dobczyc	1925	12	Wieliczka	Mszana	Wieliczka
112	Witanowice	1923	20	Wadowice	Wadowice	Wadowice
113	Wola Batorska	1928	25	Wieliczka	Niepołomice	Bochnia
114	Wola Duchacka	1929	28	Kraków-Miasto	Kraków	Kraków
115	Wróblówka	1927	13	Podhale	Orawa	Nowy Targ
116	Ząb-Zubsuche k. Poronina	1928	18	Podhale	Nowy Targ	„
117	Zabierzów k. Krakowa	1926	21	Kraków-powiat	Bolechowice	Kraków-powiat
118	Zakopane	1912	23	Podhale	Nowy Targ	Nowy Targ
119	Zakrzów	1923	25	Kalwarja	Sucha	Wadowice
120	Zawoja	1925	15	Maków	Maków	Maków
121	Zebrzydowice	1925	16	Kalwarja	Skawina	Wadowice
122	Zembrzyce	1925	30	Maków	Sucha	„
123	Żywiec	1911	83	Żywiec	Żywiec	Żywiec

W r. 1928 upadły S. M. P.: Biała-Lipnik, Jawornik, Radziszów, Rzyki, Szczakowa-Pieczyska, Zakliczyn, Brzeszcze.

Nie nadesłały sprawozdań w terminie oznaczonym (chwilowo zamarłe): Poręba Żegoty, Rudawa, Trzemeśnia, Międzybrodzie, Kraków-Kazimierz, Bielany, Izdebnik, Lipnik k. Dobczyc, Kryspinów, Brzezinka.

24